

JO SMETS KLIKKEN EN KLAKKEN

Manteau

MEESTERS IN MISDAAD

Voor mijn vrouw

© 2014 Uitgeverij Manteau / WPG Uitgevers België nv,
Mechelsesteenweg 203, B-2018 Antwerpen en Jo Smets
www.manteau.be
info@manteau.be

Vertegenwoordiging in Nederland:
Singel 262
1016 AC Amsterdam
Postbus 3879
1001 AR Amsterdam

Eerste druk februari 2014

Omslagontwerp: Wil Immink
Omslagfoto: Wil Immink Design / Thinkstock
Opmaak binnenwerk: ReadyzPrint

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevens-
bestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze,
hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of
op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming
van de uitgever.

ISBN 978 90 223 2933 7
D 2014/0034/197
NUR 330

Mark Lazare zag het beest vanuit het niets in een wolk van fijne sneeuw op de weg springen, pal in de lichtkegels van de koplampen. Het keerde zich naar het aanstormende gevaarte, was meteen zo goed als blind en bleef verstijfd van schrik zitten waar het was neergekomen. Een seconde lang wilde Lazare het gaspedaal intrappen. Een ruk aan het stuur geven, de sloot induiken of tegen een boom smakken. De volgende seconde reed hij echter gewoon over het beest heen. De Opel Admiral hotste even en zat toen weer stevig op de weg.

Het beest had geen kik gegeven, maar Lazare hoorde gekrijs. Hij hoorde het al de hele dag. Gekrijs. Getier. Geschreeuw. Geheel verwacht op de meest onverwachte momenten. Het kwam en het ging. Hij zag het allemaal weer tot leven komen. Tussen vier denkbeeldige lijnen in het midden van de voorruit, geprojecteerd op het wegsnellende asfalt. Hij kokhalsde. Liet de ruitenwissers alles uit zijn hoofd flikkeren. Zocht nerveus een uitweg in andere gedachten, terug naar het beest.

Het was niet dood. Iemand zou het oprapen. Vacht en been van het wegdek schrapen. Alles mee naar binnen nemen. Een vrouw. Ze zou het verplegen. Het moed inspreken. Het bijstaan tijdens een lange, pijnlijke revalidatie. Ze zou ermee op bedevaart gaan, naar de grot van Onze-Lieve-Vrouw

van Lourdes. In Oostakker. Waar hij woonde. Op een nacht zou thuis de bel gaan. Hij zou de voordeur opentrekken, en daar zou het beest staan. In het schijnsel van de straatlantaarn. Op drie poten, met twee gescheurde oren en een glazen oog. Zonder staart.

‘Had je dit verwacht, klootzak?’

‘Wat?’

‘Dit. Ik. Hier.’

Lazare schudde zijn hoofd weer leeg, zocht en vond de klok in het dashboard. Het was tien over elf, zaterdag 29 januari 1966. Bijna achttien uren later. Lazare vertraagde niet toen hij links moest afslaan, in een rechte hoek vanuit de Winnepenningstraat naar de Kwadebeekstraat. Het was een draak van een landweg, amper breder dan de Opel Admiral. De wagen slipte, sidderde, maar leek zich dan vast te zuigen in de sneeuw. Lazare keek links uit het raam. Zag niets. Er was geen gevel, erf of hof te bespeuren. Rechts dan. Een vent aan het stuur, reflectie in de passagiersruit. Een grote, magere, bleke vent in een te groot kostuum. Vierkante schouders, te lange armen en fijne handen. Althans in het glas, dat vloeibaar werd. Zijn ogen waren vegen, zijn mond een streep. Zijn hoofd was als een stuk beton. Bloedeloos. Bleek.

Lazare rilde. Hij moest zijn gedachten ordenen. En ze voor zichzelf houden. Of anders alles voor bekeken houden. Het kon in stilte. In de kooi van glas, metaal en stof die de wagen rond hem maakte, leek het of de wereld had opgehouden te bestaan. Er was alleen duisternis. Boven hem het zwart van de hemel, waaruit de pest neerdaalde. Voor hem het zwart van het wegdek, dat in de kolk van witte vlokken en licht leek open te scheuren.

Via de Strijlandstraat in de Wolvenstraat, dan via de Zwart-schaapstraat naar de Paddenbroekstraat. Door de Koekoek-

straat en de Zijpstraat naar de Kwakenbeekstraat tot in de Langestraat. Van daar door de Winnepenninckxstraat en dan scherp rechts naar de Kwadebeekstraat tot de Kesterweg. Hij had de route intussen al drie keer gedaan. Gedachteloos. Uiteindelijk had hij zichzelf een reden moeten geven. Hij wou het werkterrein grondig leren kennen, zoals De Pekinees hem had opgedragen. Alleen viel er op het terrein niets te werken. Niemand te bewerken. Niet voor een deur-aan-deurverkoper die met het lidmaatschap van een boeken- en platenclub kwam aanzetten. Dit was Leerbeek. Dode zone. Zwart gat in het midden van België. Hol in Brabant waarin alleen boeren en tuinders zichzelf begroeven. Waarin geen vent of wijf ooit boeken las of platen beluisterde. Het was een akelig stil hol. Bespottelijk dun bewoond. En overal waren er hindernissen.

Hij moest door een heke een erf op, of een lange oprit af, als hij niet eerst een rij stallen moest uitkammen. Hij moest een hond passeren, een die blafte van achter een draad, of een die op hem kwam afgestormd. Als hij de voordeur eindelijk had gevonden, was die meestal bedoeld om vreemden buiten te houden. Niet om ze binnen te vragen. Ging ze toch open, dan geraakte hij nooit verder dan de voorkamer. Daar kwam nooit iemand, tenzij er een lijk lag opgebaard en er een wake moest worden gehouden. In voorkamers werd in elk geval nooit iets gekocht. En dus ook niets verkocht. Of heel misschien, ooit ergens eens iets. De ziel van een deur-aan-deurverkoper.

Lazare dacht aan wat De Pekinees had gezegd toen hij drie weken geleden met hem mee moest op ronde om het vak te leren.

‘Je mag nog zo goed zijn, als je het terrein niet kent, is het verdomme moeilijk.’

Hij dacht aan wat De Pekinees had gezegd toen hij hem zes uren later voor de deur van Voorpost liet uitstappen.

‘Elke vent die niet goed is in verkopen, zou goed moeten zijn in het vinden van een vruchtbaar werkterrein.’

Aan wat De Pekinees had gezegd toen hij hem zes dagen later uit Voorpost naar buiten had zien sluipen.

‘Elke vent die niet goed is in verkopen, zou goed moeten zijn in het verzinnen van excuses.’

Hij vroeg zich af wat er met een vent moest gebeuren die zijn werkterrein niet kende. Geen bal wist van verkopen. Geen neus had voor het vruchtbare. En in zijn hele leven geen enkel goed excuus had verzonnen. Een vent met zulke eigenschappen moest vroeg of laat in een affaire als Voorpost belanden. De tent had de korte weg naar de markt gekozen. Voorpost verkocht zelf niets, het verkocht het verkopen. Het stuurde in dienst van grote Nederlandse postorderbedrijven een handvol commis-voyageurs de straat op. Vijf leurders. Deur-aan-deurverkopers. De Vijf van Voorpost. Allemaal hadden ze een dierenbijnaam. De Pekinees, De Haas, en...

En drie andere soortnamen, die Lazare niet meer in zijn hoofd wilde toelaten. Sinds hij bij Voorpost aan de slag was gegaan, werd er gewerkt voor een nieuwe bestelreus. Een Hollandse boeken- en platenclub met een kampioen van een naam. Boek en Plaat. Hollandse zakelijkheid, had De Pekinees het genoemd. Een optimistische naam.

‘Zelfverwijzing’, zei hij.

Hij had de Hollandse onderdirecteur die naar Gent was afgezakt, om een verklaring gevraagd. En presenteerde die vervolgens als zijn eigen vondst.

‘Een klank van onstuimige innovatie’, zei hij. ‘Tegen een achtergrond van vertrouwen.’

En dus volkomen verspild aan Vlaamse klandizie. Bij de meesten van zijn soortgenoten werd de naam op ongeloof en spot onthaald. De venters van Voorpost hadden dan ook

een onmogelijke taak. Ze moesten agressief leden ronselen, klanten maken, eerste bestellingen forceren of rekeningen creëren. Het liefst in het systeem van negatieve optie. Lidmaatschap betekende simpelweg dat de klant ermee instemde om boeken of platen per post thuisbezorgd te krijgen. Dat hij hiervoor betaalde. In het systeem van positieve optie kreeg hij vrijblijvend een lijst van boeken en er werd enkel iets gepost als hij een bestelbon opstuurde. In het systeem van negatieve optie kreeg hij echter een aankondiging van bestelbare boeken of platen opgestuurd. Een envelop vol publiciteit, cadeau- en waardebonnen. Daarin zat ergens diep onderaan ook een formulier verborgen dat de klant moest gebruiken om de verkoper te laten weten dat hij de boeken niet wilde. Wanneer het formulier niet werd teruggezonden voor een bepaalde datum, mocht de verkoper zonder waarschuwing boeken of platen laten bezorgen. Die moest de klant zonder pardon betalen. Welk systeem er ook werd bedacht, het lidmaatschap moest klanten in de tang nemen. Soms kregen ze een pak boeken of platen opgestuurd tot het lidmaatschap afliep. Soms werden ze verplicht een aantal boeken of platen te bestellen waarmee ze aan de eisen van lidmaatschap konden voldoen. Of waarmee ze het recht konden verwerven om het lidmaatschap op te zeggen. Het recht verwerven. Ze waren het namelijk eerst kwijtgeraakt.

Voorpost werd opgericht en geleid door De Klep, een vent die voor Lazare een aanhoudend probleem vormde. Hij kon zijn naam niet onthouden. Zijn voornaam wel. Die leek hij niet te kunnen vergeten, hoe graag hij dat ook wilde. Bernard. Bernáár. Het was de familienaam die hem parten speelde. Hij kon hem honderd keren horen, hem nog eens honderd keren op papier schrijven. Zodra hij zijn aandacht op iets anders richtte, was hij hem vergeten. Hoe graag hij dat eigenlijk ook wilde. Hem vergeten.

Het verhaal van de roem die De Klep als verkoper oogstte, hoefde hij niet te onthouden. De vent kwam er zelf met koppige regelmaat op terug.

‘Ik belde overal aan’, zei hij. ‘Ik bleef bellen en zette meteen mijn klep open als iemand onnozel genoeg was open te doen. Zodra de deur openging, gaf ik niet meer af. En ik trok de klep pas helemaal open als de sukkel in kwestie aanstalten maakte om me af te schepen. Jongens, ik maakte soms zo’n kabaal dat vaak de hele buurt op straat kwam staan. En dan...’

Telkens als hij zijn verhaal aan het verkopen was, brak hij het op hetzelfde moment af. Hij speelde dan dat hij wegdroomde, overmand door nostalgie. Bleef zwijgen tot het voor niemand nog leuk was. Tot iemand nijdig de vraag stelde.

‘En dan?’

Dan schoot hij terug in zijn praatje.

‘Huh? Wel, en dan...’

Beseftte hij dat hij was opgehouden met vertellen. Elke keer met dezelfde uitdrukking.

‘Dan schakelde ik in een hogere versnelling. De hoogste. Het resultaat was soms dat ik de hele wijk een bestelling aansmeerde. Ik kon emmeren, teuten en zeveren als een verslaggever van de paardenkoers. De rijkste zak had een fortuin uitgegeven als ik klaar was. De armste kloot de centjes voor de schoolreis van vier kinderen als voorschot gegeven. Let op, voor de aankoop van een ding dat hem een paar maanden later met een gerechtsdeurwaarder afhandig zou worden gemaakt. Nee, serieus, jullie verkopers zijn goed. Ik, daarentegen, was de beste.’

Het was een raadsel, maar Lazare wist niet meer wanneer De Klep in zijn leven was opgedoken. Zeker was dat er een relatie bestond met Abigail Gardener. Die nog een groter

probleem vormde. Abigail Gardener was een Engelse taart. Moest zijn moeder hebben gekend en zich om hem hebben ontfermd. Hoewel Abigail Gardener nooit blijk had gegeven van een moederinstinct, niet in staat was tot inspanningen die een moeder voor een kind opbracht, was ze hem om een of andere reden als haar zoon gaan beschouwen. Het was Abigail Gardener die Lazare de baan bij Voorpost had bezorgd. Een stunt, want De Klep was een dwarse vent die niemand iets gaf zonder zelf iets te krijgen. Abigail Gardener moest hem iets hebben beloofd wat de moeite waard was. Lazare kon vermoeden wat het was, maar zich erop concentreren was erg moeilijk.

In elk geval had De Klep hem met tegenzin aangenomen. Op proef. Onder voorwaarden. Hij moest zich laten opleiden. En de opleiding moest vruchten afwerpen. De Klep had Lazare het voordeel van de twijfel gegund. Maar hij had het voordeel wel als een juridische overeenkomst bezegeld. Lazare moest presteren. De voorwaarde lag in de toekomst, in de onzekerheid.

Voor Lazare was de zaak een volstreckte gruwel, die speciaal voor hem was bedacht. Een voortdurende meervoudige kwelling, waarvan de Vijf het grootste deel voor hun rekening namen. Meerdere koppen, één lijf. Een paar weken terug had hij hen samen in actie gezien, bij de verdeling van de inkijskexemplaren die Boek en Plaat had laten bezorgen. Het schouwspel had een onrust aangestoken, een uitslaande brand, die hij in zijn voorhoofd had moeten laten begaan. Tot zich tegen de binnenkant van zijn schedel een pentagram had gevormd. Voorpost was een vijfledig dradenkruis van afschuwelijke eigenschappen. Buitensporige ijdelheid. Ondermaats talent. Beroerde interactie. Zielige sabotage. Dodelijke verveling.

De eerste kennismaking met het ambulante vak, op de

baan met De Pekinees, had Lazare helemaal genekt. Deur-aan-deurverkopen was achteraan in de hel uitgevonden. Het wachtwoord was 'slecht'. Slechte waar. Zelfs als het om boeken of platen ging, aangezien de edities vaak speciaal voor de bestelclub waren gemaakt. Goedkoop, met zettfouten, soms niet eens gesneden. Slechte klandizie. Klanten die geen klanten wilden zijn. Van gierige imbecielen die om *Mein Kampf* of platen met Hitlers toespraken vroegen. Tot arme stumpers die te ongeletterd waren om een boek met oorlogsverhalen of een plaat met treurmarsen af te slaan. Slechte weersomstandigheden. De winter kende geen medeleven. Nu al drie weken lang. Koude. In alle vormen. Wind. Regen. Hagel. Sneeuw. Slechte commissie. Op de koop toe, zoals de uitdrukking ging. Omdat hij het allemaal nog moest leren en hem geen enkele garantie kon worden gegeven.

De Pekinees was een hardnekkige blaffer. Hij was dol op wat hij deed, vond zichzelf de beste. Zijn eigenliefde was zo groot dat hij vrijwillig had aangeboden om Lazare op te leiden. Enkel en alleen om hem stom en stijf te slaan met zijn vermeende kundigheid als verkoper. Zijn knepen waren ordinair. Trucs en tics. Zoals de vlinderdas die hij driemaal omdraaide voor hij ergens aanbelde. Een kenmerk van de vakman, noemde hij het. De prooi van de verkoper moest verder angstvallig worden afgesloten. Anderen mochten niet betrokken raken. Collega's mochten geen klanten inpikken. De prooi moest ook vrouwelijk zijn. Zelfs als de deur werd geopend door een man. Dan moest een verkoper simpelweg om de vrouw des huizes vragen. Of meteen een nieuwe afspraak voor een visite maken. De vrouw was namelijk de sleutel tot de verkoop. De Sluiting, kapitaal S. Het manipuleren en kleineren van vrouwen ging De Pekinees overigens geheel natuurlijk af. Hij had nog nooit van de vrouwenbeweging gehoord, tenzij op zijn schoot.

Wat hij zichzelf en anderen echter ook voorhield, de praktijk van huisbezoek en verkooppraatje liet zich zelden commanderen. De pietsj, zoals De Haas het noemde.

‘Amerikaans, pee-ie-tee-see-hasj. Pietsj’, zei hij.

De pietsj was een wispelturig ding. De eerste die Lazare bijwoonde, liep dan ook compleet fout. De vrouw was niet alleen. Haar dochter zat naast haar op de sofa. Haar man verborg zich in de keuken. De Pekinees besloot toch alles op alles te zetten. En iedereen verloor zijn verstand.

‘Weet u,’ zei hij, ‘we zien veel verpleegsters op onze rondes. Of mensen die bij de telefoon werken. Vrouwen zoals uzelf. U bent naar school geweest. En u denkt dat u geen genot zult hebben van een boek of een plaat in de maand. Maar ik zeg u dat u er wel genot van zult hebben, zodra er een paar boeken in uw kast staan. Zodra u tien, twintig, dertig centimeter platen naast elkaar zult hebben. Laat ik u nog dit zeggen, en ik meen dat vanuit het diepst van mijn hart: ik hoop dat het u geluk brengt.’

De vrouw lachte. Bloednerveus.

‘Bedankt. Ik hoop alleen dat ik er ooit in zal lezen.’

‘Ik durf er honderd frank op verwedden dat u erin zult lezen.’

‘Of dat ik er ooit zal naar luisteren.’

‘Daar wed ik nog eens honderd op.’

‘God zegene u.’

Stilte.

‘En al uw gedoe.’

De Pekinees keek opzij. De dochter. Hinderlijk. Uit de keuken kwam nog meer onheil aanzetten.

‘Wel, meneer de verkoper, ze weet goed hoe ze uw rekening moet maken, nietwaar?’

De Pekinees deed geen moeite om te kijken. De man. Tweede obstakel. Kwam in het deurgat staan. De Pekinees groette hem met zijn kin.

‘Voilà, daar is hij’, zei hij.

De vrouw keek niet naar haar man. De Pekinees was haar man.

‘God zegene u.’

De Pekinees knikte. De man moest worden genegeerd, de vrouw binnengehaald.

‘Dat het u veel geluk moge brengen.’

Stilte.

‘Waarom kan ik nie gewoon mijne grote mond houden?’

De dochter. De Pekinees had een puntje van zijn vlinderdas beet. Hij wist al dat de man niet zou zwijgen.

‘Uw moeder is een West-Vlaamse tot in haar kleinste teen. Kúnnen niet zwijgen, West-Vlamingen. Gij trouwens ook. Een West-Vlaamse. Ik... ik ben een West-Vlaming. En een Oost-Vlaming.’

De vrouw schudde nee.

‘Gij zijt meer Oost-Vlaming dan West-Vlaming, gij.’

De Pekinees staarde even naar zijn schoenen onder een salontafel. Greep in.

‘Goeie combinatie. Maar ik zal u eens iets zeggen. Geen gezever. Echte waarheid. Ik vóél het gewoon. ’k Weet niet wat het is, maar ik voel het. Ik denk dat ik in mijn leven nog nooit zo’n boekenwormen ben tegengekomen als u drieën.’

Gelach. Twee sirenes, een kwart uit elkaar. En iets ondefinieerbaars. De Pekinees lachte mee. Wist niet waarom. Wat hij zei had blijkbaar effect. Hij zei het dus nog een keer.

‘Grootste boekenwormenbende ooit gezien.’

Opnieuw gelach. De Pekinees kreeg er niet genoeg van. Zei nog maar eens hetzelfde.

‘Ik zei het nog tegen Vanacker op het bureau. Geef mij maar tien boekenwormen per dag in deze branche.’

Stilte. Te snijden. Derde keer, slechte keer. De vrouw kon het niet aan.

‘Weet u, ik heb bewondering voor u.’

‘Wat is dat eigenlijk, een boekenworm?’

Het hoofd van De Pekinees schoot opzij. Lazare zag het van zijn romp scheuren, door de kamer buitelen.

‘Wa...?’

De dochter. Ze staaarde hem met open mond aan. De vrouw snelde te hulp.

‘Maar allee, Kattietse. Gemakkelijk om mee te praten, toch?’

De Pekinees schudde zijn hoofd.

‘Maar nee’, zei hij. ‘Komaan! Een boekenworm. Boeken-wurm. Weu-eu-rm. U weet wel, mensen die veel boeken lezen.’

De vrouw was meelijwekkend verbaasd.

‘Serieus?’ zei ze.

‘Maar ja! Mensen die respect hebben voor boeken.’

‘A-ja.’

‘Zeg me niet dat u geen respect hebt voor boeken. Ik wéét dat u respect hebt voor boeken.’

De dochter was eerlijk.

‘Wel, dat zijn niet echt de boeken die ik lees.’

De Pekinees had iets in de smiezen. Een opening.

‘Wie is hier de lezer in huis?’

Op de koffietafel lag een catalogus. Hij wees ernaar. Alsof hij net onweerlegbaar bewijs had gevonden.

‘Wie leest dit hier?’

De vrouw wees mee. Wilde eigenlijk naar zichzelf wijzen, maar ze wees naar haar dochter.

‘Ik’, zei ze. ‘Zij leest geen bal.’

De man wuifde het allemaal weg.

‘Ik ben degene die leest.’

De dochter schudde heftig. Niet naar links en rechts. Niet eens op en neer. Het was geen nee, geen ja. Ze schudde gewoon.

‘Ik was dat zeker niet aan het lezen.’

De Pekinees was helemaal van slag. Sprak zacht. Probeerde de vrouw met wat intimiteit te lokken.

‘U zult echt van de boeken genieten.’

Ze fluisterde terug.

‘En u zult niet alle dagen mensen tegenkomen zoals ik. U zult ergens anders véél harder moeten werken.’

‘Zonder twijfel.’

‘Mannen zoals u doen dat goed. Ik zie dat graag, mannen die naar buiten gaan, op hun eentje. Dingen dóén.’

‘Zelfstandig, bedoelt u?’

De Pekinees had geen flauw idee waarover ze het had. De man kwam tussen. had het gehoord.

‘Ja, weg van de bedrijven.’

De vrouw knikte.

‘Weg van de mensen.’

De man schreeuwde.

‘Weg van de pensioenen!’

De Pekinees berustte.

‘Juist’, zei hij.

De Pekinees zou later zeggen dat het zijn das was die ervoor zorgde dat de meeste vrouwen hem voortdurend zaten op te vrijen. Of het algemeen gesproken zo was, kon Lazare niet zeggen. Hier was het mogelijk, maar beslist niet de eerste oorzaak. De vrouw was volkomen neurotisch en subdepressief. Het had ook zijn gekef kunnen zijn.

‘Ik vind zulke mensen ongelooflijk. Die in het leven dat doen waarin ze geloven. Zoals u.’

De Pekinees keek haar aan. Had alle hoop verloren. Sleepte zich door het eindspel.

‘Ja, ik boer niet slecht’, zei hij.

‘U...’ zei ze. ‘U hebt een goeie job.’

Stilte. Het werd gênant. En nu wilde de man nog even

met scherp schieten. Hij had zijn vinger beschuldigend naar zijn dochter uitgestoken.

‘Zij daarentegen, zij gelooft niet in wat ze doet.’

De dochter knikte.

‘Nee,’ zei ze, ‘ik geloof er niet in.’

‘Ze haat haar baas.’

‘Ik geloof niet in werken.’

‘Nochtans een goeie job. Ze werkt voor de telefooncentrale.’

De vrouw rolde met haar ogen.

“Ik haat mijn baas.” “Ik geloof niet in werken.” Kunt ge dat geloven?’

‘Ik ben graag op uw eentje buiten.’

Uw. Het rechterooglid van De Pekinees sloeg aan het trillen. Hij fronste diep, keek de dochter ongenadig aan.

‘Ik ben niet graag... onder iemand’, zei ze. ‘Verstaat u?’

‘Zelfstandig zijn’, zei hij. ‘Natuurlijk. Wie wil dat niet?’

‘Na een tijdje begint het te jeuken’, zei ze.

‘Mm... ja? Echt waar?’

Stilte. Niet. De man had iets belangrijks te vragen.

‘S-seg... wat als gij ons blaaskes wijsmaakt? Wie moeten we dan bellen? De rijkswacht?’

De Pekinees zag het niet meer als een aanval.

‘U hebt uw dubbel hier. Nu u het zegt...’

‘Daar zijn we niets mee.’

‘Laat mij u wat vragen. Weet u...’

Deze keer kwam de dochter ertussen. Viseerde haar moeder.

‘Wat? Denkt gij dat het een valserik is, Ma? Kijk eens goed naar zijn gezicht.’

De vrouw schrok.

‘Gij...’ zei ze. ‘Gij zijt níet precies zoals ik. Ik... ik... ik ben...’

De dochter, spastisch.

‘Een echte heilige.’

Het was voorbij. De man sloeg de laatste spijker in de plank.

‘Ik heb een neef die priester is.’

De vrouw sloeg ernaast.

‘Ik heb een dochter in het klooster.’

De Pekinees zuchtte.

‘En ik ben de duivel.’

Hij stond op, ging zonder een woord de kamer uit, opende de voordeur en stapte naar buiten. Lazare grijsde, liet de drie verbouwereerd achter. Buiten. De Pekinees met zijn hoofd tegen de dakrand van zijn wagen. Hij vatte samen.

‘Een goede les.’

De keffer stapte gedeprimeerd van het toneel in Lazares voorhoofd. Hij had er niets mee te maken gehad. Het was voor Lazares rekening geweest. Hij verdween uit de voorruit, uit het zwart van het asfalt.

De Admiral slipte. Floot. De Pekinees. Smeerlap. Werkte doorgaans alleen. Kort na die eerste pietsj zag Lazare hem echter ook samen met De Haas bezig. Het was een gunst voor De Haas geweest. Volgens De Pekinees was De Haas het kwijt. Hij haalde al maanden geen nieuwe accounts meer binnen. Het was dodelijk. Voor het moreel bij Voorpost, en dus voor De Pekinees. Wat het effect op De Haas was, maakte niet uit. De Pekinees had voorgesteld de krachten te bundelen. Niet uit collegialiteit. Hij wilde demonstreren. De Haas laten zien wie de roedel leidde. De prooi was een jonge vrouw, volgens De Pekinees dommer dan touw. Maar ook deze hold-up liep niet echt zoals gepland. De Haas was al even onvoorspelbaar als de pietsj.

‘Zeg eens eerlijk, hebt u in uw leven, ooi... ooit een schonnere reeks boeken gezien?’

De Pekinees leek niet echt zeker, herstelde de fout. Een lach. Te uitnodigend. De vrouw scheen te denken dat hij met haar naar bed wilde.

‘Nee’, zei ze.

De man stak een gerolde sigaret op. Spuwde een wolk rook. Scherpe geur. De Pekinees snoof afkeurend.

‘Zeg nu zelf,’ zei hij, ‘dat is toch ongelooflijk? Het is gewoon af, zeg ik u. Tussen haakjes, die hoes hebben we in wit of rood. De meeste mensen kiezen wit.’

Stilte.

‘Wat gaat u nu doen? Gaat u de bon invullen?’

‘Wel... euh...’

‘En wil je de koffer voor de boekenreeks in het wit?’

De vrouw schoof de vraag gelijk door.

‘Wil je die in het wit, lieveke?’

De man keerde zich af.

‘Beslis jij maar.’

‘Nee, ik beslis niet.’

Stilte.

‘Trouwens,’ zei ze, ‘het zal toch pas volgende maand zijn dat we iets zullen kunnen doen.’

De vrouw. Eerst absent, dan gespannen.

‘Ten vroegste volgende maand.’

De man grijsde.

‘Ten vroegste’, zei hij.

De Pekinees haalde zijn schouders op. Gooide een lijn uit.

‘Geen probleem. Ik kan wachten. Geen enkel probleem.’

De vrouw. Opgelaten. Hangend. Hing.

‘Kun je de levering twee maanden ophouden?’

De Pekinees haalde binnen.

‘Tuurlijk. Dat beslist u volledig zelf. We sturen het op wanneer het het best past voor u.’

Stilte.

‘We kunnen natuurlijk niet voor elk huis zorgen dat het past.’

‘Met hoeveel moeten we dan beginnen? Is één afbetaling genoeg?’

Stilte.

‘Dat is het minimum, ja. De basis.’

‘Oké.’

‘Maar zou u er toch niet wat bij doen?’

‘Waarom?’

‘Dat is het schone van de modaliteiten. De firma heeft geen incasso. Er zal niemand naar uw huis komen. En als u vroeger wilt opzeggen, is dat geen probleem.’

‘U moet dus vandaag niets van ons hebben?’

De Pekinees weifelde.

‘Nee.’

Wilde meteen terug wat hij had gegeven.

‘Wel, ’t is te zeggen... jawel. De C.’

Stilte.

‘Kijk, ze hebben drie plannen. Plan A, plan B en plan C.’

De vrouw begreep het niet.

‘Ja, dat was nu juist wat ik u vroeg. Of u dat vandaag al moet hebben?’

‘Wel, dat wordt inderdaad verondersteld...’

‘Ik kan u dat vandaag niet geven.’

‘Oké, geen probleem.’

‘Onmogelijk.’

‘Welk deel kunt u dan wel kwijt?’

‘Ik kan u geen contant geld geven vandaag.’

‘En een cheque?’

De vrouw schudde nee.

‘We hebben geen cheques.’

De man knikte. Grijnsde. Moedigde haar aan.

‘Het enige geld dat we hebben,’ zei ze, ‘daar moeten we van leven tot vrijdag. Dat was dus wat ik u wou vragen.’

De Pekinees knikte heftig.

‘Nu begrijp ik het.’

Hij zag een opening.

‘Dikwijls komen we bij iemand thuis en zegt de klant ons dat hij nog het geld voor de verzekering of voor de melkboer opzij heeft liggen. Die kunnen altijd nog worden gecontacteerd.’

De vrouw had haar wijsvinger klaar. Hij trilde als een ratel. Van een slang. *Crotalus horridus*. Schrikwekkend lid van het geslacht *Crotalus*, dat ooit de ratel als staartpunt koos om in de onderfamilie van groefkopadders de plak te gaan zwaaien. De gewone ratelslang.

‘Nee-nee-nee’, zei ze. ‘Iedereen is al betaald.’

De Pekinees hield vol.

‘Mag ik nog een voorstel doen?’

Stilte.

‘Dit overkomt mij regelmatig... ik zever niet.’

‘Ja?’

‘U weet al wat ik ga zeggen, niewaar?’

‘Ja.’

‘Wat ga ik zeggen?’

‘Leen geld van iemand.’

‘Als... als u iemand kent. Alleen als u iemand kent, natuurlijk. Woont u hier al lang? Als u hier lang genoeg woont.’

De man vond het welletjes.

‘Stop met zeveren, man. De burens zijn er nog slechter aan toe dan wij. Misschien kunt gij hun wat lenen.’

Hij lachte.

‘Ze gaan beslag leggen op hun huis.’

Het was tijd voor een wending. De Haas. Schoot in actie.

‘Vindt ge ’t erg als ik iets zeg, Karel?’

De Pekinees moest loslaten. Tegen zijn zin.

‘Doe maar, Philippe.’